

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 16

89. ÅRGANG

10. SEPTEMBER

1977

AV INNHOLDET:

KATEKETISK SENTER TIL OSLO	S. 2
KOMMER KRISTENDOMMEN TIL Å DØ UT?	S. 3
DYP ER TIDENS BRØNN	S. 7

NESTE NUMMER KOMMER 24. SEPTEMBER 1977

KATEKETISK SENTER TIL OSLO

— Hvorfor flytter Kateketisk Senter til Oslo, Berit Müller?

— Mest fordi det i Bergen ble for mye arbeid for pastor Michel Beckers og for søster Sylvia, som ikke har Kateketisk Senter som eneste arbeidsoppgave. Selv arbeider jeg halv dag fra 1. august. Kateketisk Senter beholder en filial i Bergen, og denne er ennå langt bedre utstyrt enn Oslokontoret. Dessuten kommer at Oslo tross alt ligger mer sentralt. De fleste av O.K.B.'s institusjoner ledes herfra.

Berit Müller sitter i et lyst rom i Akersveien 5, et rom som tidligere har rommet «Katolsk flyktningehjelp» (senere Caritas Norge) og Oslo Katolske Bibliotek. Veggene er dekket av hyller, som ennå er tomme.

— Hva kan Kateketisk Senter hjelpe med?

— Vi kan vise eksempler på læremidler, så folk kan se hva som finnes av lærebøker og også av dias. Bergen har en stor samling dias til utlån, og

det skal Oslo også få. Dessuten utgir vi bøker til religionsundervisningen.

Dessuten står det i arbeidsinstruksjonen at Kateketisk Senter skal følge opp de ønsker som blir uttrykt på kateket-Weekends, og samarbeide med Arbeidsutvalget for Voksenopplæringen i O.K.B., som visst snart skal hete Katolsk Studieråd.

— Hvordan går det med Kateketutdannelsen?

— Et dansk Kateketkurs falt ikke med sr. Marit Brinkmann, sr. Hedvig med sr. Marit Brikmann, sr. Hedvig Osterhus, pater Rory Mulligan og pastor Josef Plocinski på en hytte ved Porsgrunn, hvor vi skal behandle dette spørsmålet i flere dager, for å få satt noe i verk.

— Er det noen god idé å oppfordre unge til å ta Kristendomskunnskap som fag ved universitetene?

— Jeg vet at lærere som tar Kristendomskunnskap som fag etter å ha undervist noen år, finner studiet noe teoretisk, men med pedagogisk erfa-

ring i tillegg, er eksamen i Kristendomskunnskap naturligvis god bagasje. Foreldre som underviser i intensivundervisningen ber imidlertid først og fremst om *pedagogisk* veiledning. — Og jeg vil nødig at folk skal tro at det er nødvendig med universitetsutdannelse for å undervise på barnetrinnet.

— Du er selv lærer?

— Ja, jeg har undervist en tolv-tretten år tilsammen, med avbrudd. Dessuten er jeg mor til fire, den eldste er 22 nå. Nå har jeg ett års permisjon fra skolen for å arbeide i Kateketisk Senter. Jeg synes det er en ønskeoppgave å få gjøre noe for kirken, og endog få penger for det!

— Hvor kommer pengene fra?

— Kateketisk Senter eies av O.K.B. Vi har inntekter av salg av bøker, og får støtte fra Tyskland og gaver fra søster-kongregasjoner, ser jeg av regnskapet her. Underskuddet dekkes av O.K.B.

— Har du så noen ønsker, når du begynner dette arbeidet?

— Jeg ønsker meg en fyldig materialsamling. Dessuten ønsker jeg at folk ikke skal være redde for å komme innom og spørre og drøfte spørsmål om undervisningen. Jeg vil neppe gi noen fasit-svar, men kan gi litt informasjon. Kanskje skal jeg også reise litt omkring til menighetene for å høre hva som virkelig trengs. Min adresse er Kateketisk Senter, Akersveien 5, Oslo 1.

— Har du fått postkasse?

— Ikke ennå, og heller ikke skilt på døren. Der står det stadig «Oslo Katolske Bibliotek». Skrivemaskinen har jeg også arvet fra biblioteket. Men nå skal rommet males. Jeg skal selv få bestemme hvordan. Har du noen forslag til farver?

Berit Müller.

KOMMER KRISTENDOMMEN TIL Å DØ UT?

Man kan ikke forstå avkristningens problem hvis man ikke først undersøker «kristningen» — og den er egentlig aldri blitt gjennomført. Dette hevder en fransk historiker i en bok med tittelen «Er kristendommen på vei til å dø ut?»

Statistikken viser oss stadig nye tall om avkristning i tradisjonelt kristne land. Spesielt iøynefallende er den i land med katolsk befolkning, der man har vært vant til høye antall kirkebesøk. (Polen synes å være den eneste unntagelse.) I 1963 gikk 71 pst av de amerikanske katolikkene i søndagsmessen, i 1974 hadde tallet sunket til 50 pst. I 1968 gikk 75 pst av studentene på et studentehjem i Madrid i messe hver søndag, i 1973 hadde tallet krympet til 6. Ennu i 1964 var tilsvarende prosent for de franske katolikkene 37 — i 1975 bare 16. For aldersgruppen 18—24 år er tallet så lavt som 6.

Slik urovekkende tall for kirken kan ikke bare konstateres; de må gi anledning til ettertanke, analyse og omprøving. Som regel går man da ut fra psykologiske, filosofiske, teologiske og sosiologiske synspunkter. At de historiske er minst like så viktige kan man lett konstatere når man leser en nylig utkommet bok av Jean Delumeau, professor i historie ved Collège de France: *Le Christianisme va-t-il mourir* (Hachette, pris 38 fr.)

Er kristendommen på vei til å dø ut, spør altså Delumeau i tittelen på sin bok. Selv presenterer han seg i forordet som «engasjert kristen», og boken er blitt til som svar på mange spørsmål som er blitt stilt ham i hans egenskap av historiker. Den har allerede vakt stor oppmerksomhet, og er under oversettelse til flere språk.

Det som umiddelbart tiltaler hos Delumeau, og som gjør hans bok troverdig, er hans dialektiske fremstillingsmåte: han viser gjennomgå-

ende både de positive og de negative sidene av hver utviklingsfase. Hans bok er altså rake motsetningen til de polemiske skrifter — tradisjonalistiske eller progressivistiske — som oversvømmer den franske kirkedebatten (og ikke bare den). Hans utgangspunkt er at «avkristningen» ikke kan forstås hvis man ikke undersøker «kristningen»; man må altså gå langt tilbake i tiden.

Delumeau konstaterer at «kristningen» stort sett aldri er blitt gjennomført. Den kunne ikke gjennomføres fordi den kristne kirke allerede fra

Konstantins tid ble en makt og begynte å utøve tvang. Men kristendommen er i sitt vesen uforenlig med slike metoder: kristen kan man bare bli ved fritt valg og personlig overbevisning; det kan enhver forstå av hver side i det Nye Testamentet. Alle tvangsmidler var naturligvis ikke av samme type som inkvisisjonen eller masse-dåp av indianere og neger-slaver, men ettersom den verdslige makt overalt betraktet religiøse avvikelser som statsfiendtlige og straffbare, var den kristne kirken blitt en del av maktapparatet og den kristne bekjennelse en borger-plikt. Hvor mange som da virkelig var kristne og hvor

(Forts. side 5)

REDAKSJONELT:

«Høring»

I Oldkirken valgte menighetene sin biskop. I våre dager utnevner biskopen av Roma — paven — biskopene i de andre bispedømmene i den vestlige katolske kirke. For skandinavisk følelse, virker dette lite demokratisk, selv om vi kan se fordeler ved en viss sentralisering. Ikke minst når systemet klikker — som når Sverige nå har vært uten katolsk biskop siden mai 1976, eller når Tromsø får en fremmed biskop som kommer og reiser igjen i løpet av noen måneder — ønsker man seg gjerne mer «lokalt selvstyre».

Derfor er det gledelig at biskopene i Norge sørger for en «høring» av alle interesserte parter i spørsmålet om kirkedistriktene i Norge.

«Høringen» er bare veiledende, men den viser likevel at biskopene betrakter katolikkene som bor her som meningsberettiget i saker som angår dem. «Kirken» er først og fremst Guds folk, og bare dernest hierarki og administrasjon.

«Høreren», biskop Theodor Suhr fra København, ønskes velkommen. Måtte han få høre vel overveide uttalelser.

LITURGISKE NOTATER

ved frater Kjell Arild Pollestad o. p.

KORSETS OPPHØYELSE

Denne festen feires 14. september til ære for Kristi kors. Festens historie er nokså broget. I følge tradisjonen går den tilbake til 629, til den dag da Herrens kors ble utstilt i Jerusalem etter at keiser Heraklios hadde tatt det tilbake fra perserne, som hadde røvet det i 614. Denne dagen skal ha vært 14. september, hvilket trolig er en sammenblanding med en langt eldre fest i Jerusalem, nemlig innvielsesfesten for basilikaen ved den hellige grav, som ble bygget av keiser Konstantin, og stod ferdig i 335.

Man feiret også en annen korsfest. Det ble nemlig fortalt at keiserinne Helena, keiser Konstantins mor, hadde funnet igjen det korset som Jesus var blitt spikret til. Legenden om dette ga støtet til festen Inventio Sanctae Crucis, som endte med å bli henlagt til 3. mai. I følge tradisjonen var det denne korsrelikvien som ble oppbevart i Jerusalem, og som perserkongen Khosroe bortførte i 614.

Også gammelnorsk homiliebok har sin versjon av legenden: «*Cosdroe hette en hedensk konge i Serkland. Han herjet helt til Jerusalem, brøt ned mange kirker og førte med seg Vår Herres kors og meget annet hærfang. Da tok han til å hovmode seg av denne seieren og syntes han var Gud.*» Legenden forteller videre at kong Cosdroe bygget seg en glasshimmel, hvor han satt i en stol av gull og lot seg dyrke som en gud, mens en av sønnene styrte riket.

Denne sønnen ble så angrepet av Heraclius, kongen i Jerusalem. Han foreslo at de to kongene skulle kjempe i tvekamp, for å spare menneskeliv. Ute på en bro sto kampen, og Heraclius seiret. Siden ble Cosdroe hugget ned fra sin glasshimmel, og Heraclius dro tilbake til Jerusalem med stort hærfang, hvoriblant også Herrens kors:

«*Nå ville han ri med Herrens kors gjennom den porten til Jerusalem hvor Jesus hadde gått veien til sin lidelse. Da lukket porten seg foran*

ham og sto som en vegg. Men da kongen og hele hans hær ble leie over dette, sto Guds engel på borgmuren med et lysende sverd og sa: «Da himmelens og jordens konge dro gjennom denne porten på veien til sin lidelse, var han ikke kledd i kongelig skrud, han red på et alminnelig esel, og ga sine tjenere et eksempel på ydmykhet». Da kastet kongen det prektige skrudet av seg, og så gikk de alle barfot til byen og sang lovsanger for Gud. Da åpnet byporten seg for dem. Men da vår Herres kors kom tilbake til Jerusalem, hendte alle de samme jærtegn som da korset ble funnet, for da reiste folk seg fra de døde, og de syke fikk helse. Og siden er denne dagen blitt feiret som høytid.»

Denne legenden hadde sine kritikere allerede i middelalderen. I 1180 skriver Theodoricus Monachus (Tjodrek munk) i sin Norgeshistorie at i dette skriftet «er mye falsk iblandet enkelte riktige ting, og derfor godtas det heller ikke av den hellige romerske kirke...»

Derimot er festen blitt stående, for hvordan det enn forholder seg med legendene, så er det alltid legitimt i den kristne kirke å feire Herrens kors. I frommere tider enn disse markerte festen for korsets opphøyelse dessuten innledningen til langfasten, som varte like til påskenatt.

LITURGISK KALENDER

SEPTEMBER:

11. **24. alm. søndag.** 2. Mos. 32, 7—14; 1. Tim. 1, 12—17; Luk. 15, 1—32.
12. Ferial. 1. Tim. 2, 1—8; Luk. 7, 1—10.
13. St. Johannes Chrysostomos, biskop og kirkelærer. 1. Tim. 3, 1—13; Luk. 7, 11—17.
14. **Korsets opphøyelse.** 4. Mos. 21, 4—9; Filipp. 2, 6—11; Joh. 3, 13—17.
15. Marias syv smerter. Hebr. 5, 7—9; Joh. 19, 25—27.
16. St. Cornelius, pave og St. Cyprian, biskop, martyrer. 1. Tim. 6, 2—12; Luk. 8, 1—3.
17. Ferial. 1. Tim. 6, 13—16; Luk. 8, 4—15.
18. **25. alm. søndag.** Amos 8, 4—7; 1. Tim. 2, 1—8; Luk. 16, 10—13.
19. Ferial. Esras 1, 1—6; Luk. 8, 16—18.
20. Ferial. Esras 6, 7—8; Luk. 8, 19—21.
21. **St. Matteus, apostel og evangelist.** Ef. 4, 1—7. 11—13; Matt. 9, 9—13.
22. Ferial. Haggai 1, 1—8; Luk. 9, 7—9.
23. Ferial. Haggai 2, 1—10; Luk. 9, 18—22.
24. Ferial. Sak. 2, 1—5. 10—11; Luk. 9, 44—45.
25. **26. alm. søndag.** Amos 6, 1. 4—7; Tim. 6, 11—16; Luk. 16, 19—31.
26. St. Cosma og St. Damian, martyrer. Sak. 8, 1—8; Luk. 9, 46—50.
27. St. Vincent de Paul, prest. Sak. 8, 20—23; Luk. 9, 51—56.

ORDET «KONVERTITT» FAR NY BETYDNING I ENGLAND

Betegnelsen «convert» skal ikke lenger brukes om dem som opptas i den katolske kirke som har tilhørt en annen kirke, ifølge en ny publikasjon fra Catholic Truth Society. Boken er skrevet for prester som opptar folk som allerede er døpt, i den katolske kirkes fulle fellesskap, og inneholder et nytt rituale.

I forordet, skrevet av hjelpebiskopen av Liverpool, Joseph Gray, fastslås at ordet «convert» bare skal anvendes på dem som kommer til kristendommen uten før å ha trodd.

(CATHOLIC HERALD)

KOMMER...

(Forts. fra side 3)

mange som bare var det i navnet, er umulig å avgjøre.

At kristningen i stor utstrekning mislyktes fines det et utall vitnesbyrd om i mengder av kirkelige aktstykker, som påtaler ikke bare sedeløshet, men også klart magiske og «hedenske» skikker, som vanskelig lot seg utrydde. Middelalderen var aldri så gjennomsyret av kristendom som man har villet tro. Selve ambisjonen å ville innføre en religion som både var «ren lære» og *altomfattende* er ifølge Delumeau dømt til å mislykkes. «Man må velge mellom enhetsreligion og minoritetsreligion, og om man valgte enhetsreligionen må man også akseptere den religiøse synkretisme som blir en uavvendelig følge derav.» Men kirken erkjente ikke alternativet; den ville gjennomføre det umulige, nemlig å få én og samme lære til å omfatte alle mennesker.

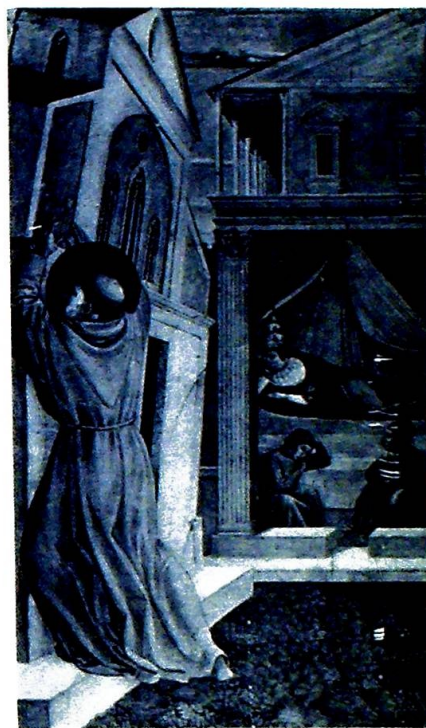
Med makt fulgte rikdom; begge deler står i klar kontrast til den vei Jesus selv gikk og anviste sine disipler. Selv etter den store reformasjonen — i Delumeaus perspektiv fremstår, all antagonisme til tross, den lutherske, den kalvinistiske og den tridentinske (katolske) reformasjon som en global foreteelse med ett felles mål: en forbedring av kristenheten gjennom bedre religionsundervisning, utrensning av korrupsjon og heving av det sedelige nivå. Reformasjonen innebar altså, såvel på protestantisk som på katolsk hold, en gigantisk anstrengelse for å gjennomføre kristningen ikke bare på det ytre plan, men også å gjøre mennesker til bevisste bekjennere av en klart formulert tro.

Man forsøkte overalt å innføre en streng disiplin, så ensartet som mulig. En streng moralisme hørte med og en alt flittigere preking om de evige straffer — «une pastorale de la peur»: sjelesorg gjennom skremsel. Denne reformasjonen har i praksis fortsatt gjennom opplysningstiden og den franske revolusjon, som ifølge

Delumeau feilaktig pleier å betegnes som avkristningens startpunkt. Kirkenes åndelige motstandskraft forble ubrutt attenhetretallet igjennom, og når vi taler om dagens avkristning gjør vi det ikke på bakgrunn av den «synkretistiske» middelalder, men på bakgrunn av de siste århundrenes strenge og enhetlige kirkedisiplin. At det heller ikke lyktes den å utrydde «hedenskapen» har vi på den annen side utallige bevis på i den flodbølge av magiske og spiritistiske religionsstrømninger som veller utover vesterlandene i dag.

Hva er så grunnen til at det mislykkedes? For Delumeau er saken helt klar: på den indre motsetningen mellom kristendommens vesen og kirkens solidaritet med verdslige maktfaktorer, politiske og økonomiske. Denne tilstand er snarere blitt verre etter reformasjonen, etter som kirkene fra dette tidspunkt ble fastere knyttet til nasjonalstatene. Luther og Calvin begynte som frihetskjempere, men ble begge ytterst autoritære og like intolerante som noen «papist».

Våre dagers avkristning utgjør for en stor del den «ubetalte regningen for halvannetårtausens feilgrep» — slik resumerer Delumeau sin bistre analyse. Det forfeilede behøver dog ikke å være definitivt; kristendommen har stadig en fremtid. Det er

«Åndelige bevegelser og enkeltstående profeter representerer en parallell tradisjon.» Den hellige Frans reiser den vaklende kirke. (Giotto.)

mye som gir en grunn å bygge på, også av det forgagne. I sin historiske oversikt viser Delumeau hvordan det til alle tider, når kirkens offisielle linje har avveket fra evangeliets, har oppstått åndelige bevegelser og enkeltstående profeter som har stått for en evangelisk vekkelse. De representerer virkelig en parallell tradi-

(forts. neste side)

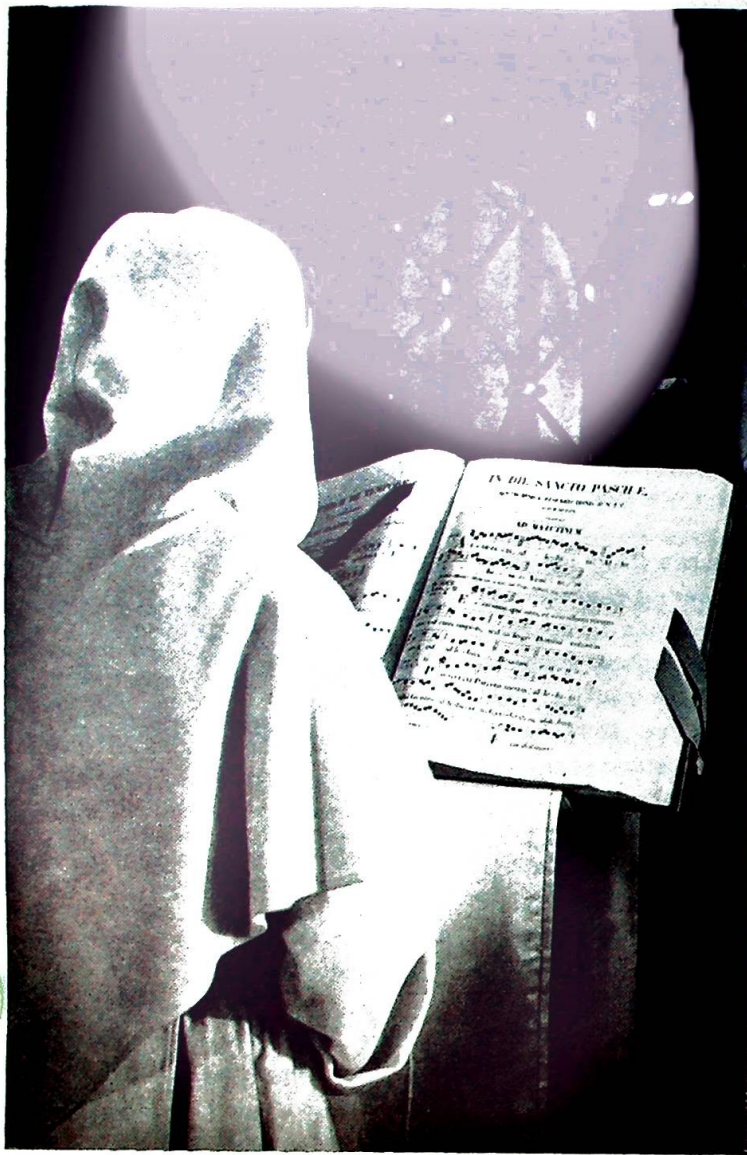

Gunnel Vallqvist.

OM LITURGI OG OM KRISTEN ENHET HOS DOMINIKANERNE

«Dere maner ikke Mgr. Lefebvre og alt hans vesen i jorden ved å tie om dette problem i dagens kirke. Tvert om skulle dere opplyse om det, forklare hvorfor det er blitt slik og og hvorfor dette er galt,» skriver en leser i St. Olav nr. 14. Dette er nettopp hva dominikanerne håper å gjøre i det første foredraget i høstprogrammet. Albert Raulin O.P., som bor i Paris, vil fortelle om tradisjonalistenes reaksjon mot den liturgiske fornyelse, med hovedvekt på det berettigede i denne reaksjon. F. Per Bjørn Halvorsen vil så på tre kvelder skissere messens mangfoldige historie, med lysbilledillustrasjoner.

Kristen enhet er tema for to foredrag. F. Finn Thorn skisserer den økumeniske situasjon etter opprettelsen av et «Fellesråd», hvor Den norske Kirke gikk med på å utelukke anglikanere, gresk-katolske og romersk-katolske kristne. Evangelist

KOMMER...

(Forts. fra forrige side.)

sjon, en bærende kontinuitet i kirkens historie, skjønt de ofte ikke anerkjennes før etterpå.

I middelalderen preket de fremfor alt eiendomsløshet og enkelthet i livsførsel i Kristi etterfølgelse. I nyere tid, etter statskirkesystemets innpass, har opposisjonen fremfor alt rettet seg mot de verdslige myndigheters krav på samvittighetens underkastelse — det er en stor del av de protestantiske kirkenes parallelle tradisjon, i England og Tyskland ikke minst. I våre dager ser vi samme fenomen i det katolske Latin-Amerika, der statskirkesystemet fremdeles lever, og i øst-statene der det er

blitt gjeninnført av de kommunistiske regimer.

I de siste tiår har det over hele verden oppstått bevegelser og grupper som søker kontinuitet med den «parallele tradisjon» tilbake til de opprinnelige kristne menighetene som var uavhengige av samfunnets maktfaktorer. Deres forhold til den kirkelige institusjon er betydelig mer selvstendig enn før; annet Vatikankonsil forkynte samvittighetens ukrenkelighet, og det må få sine konsekvenser. Det er disse grupper som kommer til å bli de nye strukturer i fremtidens kirke, mener Delumeau og mange med ham.

Fremtidens kirke skal være katolsk, alminnelig; den må kunne romme «alle sekter som avstår fra

sektarisme». Med andre ord: en enhet i pluralisme. Det blir også en minoritetskirke, som avstår fra alle forsøk på masserekruttering av halvoverbeviste. Den blir fri for makt og vinner derved tilbake sin rett til å protestere. Den må altså være en forenet kirke, om den skal kunne fremstå som troverdig. Det kristne folk forstår ikke lenger poenget ved ikke å få høre sammen. Her siterer Delumeau den toneangivende katolske teolog Karl Rahner, som påpeker den avstanden som i alle kristne kirker råder mellom den offisielle lære og den tro som menneskene lever på. De faktorer som skiller kirkene eksisterer herefter bare for dem som har lært dem. Vanlige, troende mennesker har en tro, som i alt hva de forstår

Aril Edvardsen kommer og taler om «Enheten i Den hellige Ånd».

Dessuten vil f. Thorn gi et foredrag om Sigrid Undset, og f. Hallvard Rieber-Mohn vurdere situasjonen i Nord-Irland. Sesongen avsluttes med et kunstforedrag ved f. Ellert Dahl, og med en retrett ledet av f. Bernard Durel. Retretten finner sted første week-end i desember, lørdag ettermiddag og søndag formiddag, i St. Dominikus Kirke og i foredragssalen. Deltagelse i advent-liturgien vil være et dominerende trekk ved retretten.

I tillegg til foredragsserien, inviterer dominikanerne til seminarer som vil kreve mer arbeid fra deltagerens side. F. Aage Hauken gir en innføring i Bibelen, og vil dessuten lede en studiering over Johannesevangeliet for Legdominikanerne. Frater Ellert Dahl innbyr ikke-katolikker til en innføring i troen. Frater Per Bjørn Halvorsen vil undervise nytestamentelig gresk, hvis et tilstrekkelig antall deltagere melder seg.

Foredragsserien begynner 3. oktober, mens arbeidsgruppene starter ca. 15. september. Programmet finnes trykt i en egen brosjyre, som finnes utlagt i kirkene i Oslo, eller som fåes tilsendt ved henvendelse til Dominikanerne, Neuberggt. 15, Oslo 3.

som vesentlig, er felles for alle kristne.

Tilslutt resumerer Delumeau sin bok som følger: «Skjønt de såkalte kristne land aldri er blitt fullt ut kristnet og ikke kunne bli det, skjønt den offisielle kristendom har sveket evangeliet da den ble en maktfaktor, skjønt evangeliet ble trusel og tvang istedetfor befrielse, bør den nåværende avkristning — som sannelig er en alvorlig sak — ikke la de kristne miste motet. Den innebærer heller en tilbakevenden til fornuften og til hva som er normalt fra evangeliets synspunkt. Den kommer til å bli til vel-signelse om den fører til at frelsens budskap herefter vil bli forkynt i ydmykhet, fattigdom og kjærlighet, for mennesker som har frihet til ikke å ta imot det.»

AAGE HAUKEN, O.P.:

«DYP ER TIDENS BRØNN»

Historien som sprog

At vi mennesker er historiske vesener er det vel unødvendig å minne om. Vår tilværelse er preget av at vi mottar våre sterkeste og dypeste inntrykk i en form som helt igjennom er historisk. Menneskelig forståelse er betinget av denne faktor.

Dagen igjennom møter vi det historiske i form av historier. Nyhetsorganene forteller oss om de siste begivenheter i korte, og (mer eller mindre) historiske, rapporter. Den gjengse sladder består i å utveksle informasjon om hva den og den har gjort eller sagt. Søker vi adspredelse og underholdning, er det som regel ved å slå på televisjonen eller radioen, gå på kino, i teateret eller operaen. I et ledig øyeblikk griper man til en god roman. Få er de som setter seg ned for å nyte god musikk uten samtidig å lese. Derved benyttes kunsten som musikk til arbeidet. Kun de aller færreste leser dikt. Vi liker best den billedkunst som direkte forteller oss noe. Selv det underbevisste fremtrer som historier. Drømmenes verden (fra romantisk intermeso til mareritt) er derved tilstrekkelig i pakt med det historiske til å kunne antyde sider av oss selv som er virkelige om enn latente. — Enten vi lever i en populær eller lærd kultursammenheng: historier er vår viktigste uttrykksform og sikreste meddelelsesmiddel. Mennesket forteller og lytter til historier livet igjennom. Vi lever på historier.

FORTELLERKUNSTEN

Selvfølgelig har vi også andre, like menneskelige, sprog til vår disposisjon. *POESIEN* (kunsten innbefattet) taler i symboler (Ave, maris stella). Assosiasjonene følger egne og friere

normer. Billedbruk meddeler realiteter som ellers vanskelig lar seg fremkalle. *BEGREPENES* verden (filosofi og vitenskap) er blitt tenkningens, intellektets eget sprog (Cogito, ergo sum). Det opererer på det generelle plan og er derfor avhengig av abstraksjoner. — Jeg vil på ingen måte forfekta at de to siste er mindreværdige menneskelige uttrykksformer sammenlignet med den historiske, men jeg tror at en gradering er påkrevet når man betrakter et sprogs evne til å uttrykke et historisk forhold. Dette er vel og merke sett fra en teologs synsvinkel hvor vi, i hvert fall i den jøde-kristne tradisjon, har å gjøre med *historiske* data. *SYMBOLENES* billedsprog har en kraft som rykker oss ut av vanetenkningens grep og de hverdagslige horisonter. Faren er at det blir «seg selv nok», påtar en selvstendig eksistens. For å kunne uttrykke *historisk åpenbaring* trenger ethvert bilde en kontrollerende faktor, ellers ender vi lett i det «åndelige». *BEGREPENES* og ab-

(Forts. neste side)

DYP ER...

(forts. fra forrige side)

straksjonenes begrensning ligger i at også de er symboler (om enn rasjonelle), hvilket gir dem stor slagkraft, men de må også justeres til den foreliggende virkelighet om de skal kunne uttrykke den. **FORTELLERKUNSTEN**, derimot, er historiens eget sprog. Den opererer på det horisontale plan, uten dybdevirkninger så å si. Til gjengjeld river den oss med og taler direkte til vår tilværelse, ikke bare til ens estetiske eller intellektuelle finfølelse.

For oss begynner historien først når den er gjengitt. «Historisk tid» regnes fra de første skrevne dokumenter av. For europeisk kulturs vedkommende starter den med to litterære mesterverk: Illiaden og Odysseen, som begge er fortellerkunst på høyeste plan. Episke mesterverk har fulgt oss helt opp til vår egen tid. Thomas Mann's «Josef og hans brødre», C. S. Lewis' Narniafortellinger (ment for barn, men leses visst helst av voksne) og Tolkien's «The Lord of the Ring» står alle i gjeld til denne tradisjon og vitner om at *historier* som seriøst uttrykksmiddel er like aktuell som noensinne.

APENBARING UTTRYKT I FORTELLINGER

Den «historie» som fra boktrykkerkunstens oppfinnelse og til i dag har vært den uomstridte bestseller er naturligvis Bibelen. Her finner vi en sammenhengende beretning som dekker en periode på kanskje 2000 år, hvilket også er enestående. Bibelen er for den troende et inspirert skrift som taler med autoritet, og den er i sin form stor fortellerkunst og høyverdig litteratur. Historien om Gud og jorden er åpenbaring. Åpenbaring, fordi vi gjennom historiens buldrende flom hører Guds røst. Slik den er skrevet i disse bøkene stilles vi overfor menneskets og historiens egenart. Den viser hvordan Gud arbeider i sitt skaperverk. Derved lærer vi også Ham langsomt å kjenne. Han er først «Deus absconditus» — den skjulte Gud — som gir seg tilkjenne i skaperverkets herlighet, som leder sitt folk i ild og skyer, skjønt dette kun var hans «rygg». Siden har Han vist oss sine ansiktstrekk i Jesus fra Nazareth, — som «Deus caritatis» — kjærlighetens Gud. En lang og krokete vei fører fra den første til den nye Adam.

Bibelen inneholder en god del poesi (salmer) og reflekterende tenkning

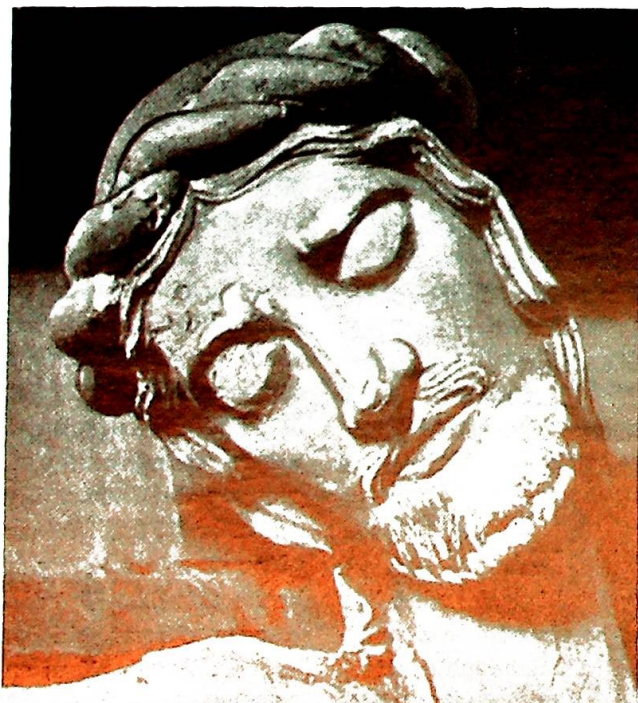
(visdomslitteraturen), men dens teologiske uttrykksmiddel fremfor noe er *historier*; fortellinger og beretninger om de menn og kvinner som Gud kalte og brukte i sin tjeneste, om deres sorger og gleder, deres dyder og laster. Kort sagt: de bibelske historier viser oss frelseshistoriens gang.

Ingen kan lese lenge i denne 'bøkenes bok' uten å bli slått av hvor suverent de bibelske forfattere bruker fortellerkunsten i teologiens tjeneste, med orientalsk fortellerglede og sikkerhet. Genesis (første Mosebok) gir oss en hel liten roman om patriarken Josef og hans underlige skjebne (kap. 37—50). Beretningen følger en enkel historisk lovmessighet som uten å gripe til det mirakuløse eller artikulert teologiske får vist hvordan Gud leder sine utvalgte og står bak begivenhetenes gang, — hvilket naturligvis vitner om den høye og strenge intellektuelle kultur som ligger bak.

Historier i form av lignelser er ypperlig egnet til å påpeke spesielle eller almene sannheter: Profeten Nathan går til kong David etter dennes utskielse med Batseba for å fremsi Guds mening om forholdet. Istedet for å tale i teoretiske ordelag (som alltid lar seg diskutere) forteller han historien om den fattige manns eneste lam som ble stjålet av den rike. Da kongen så reagerer indignert på den fattiges vegne får han vite: du er den rike mannen! Sammenhengen står med ett klart for ham, og David blir slått av den frykt og anger som kun det ord som utgår fra Guds munn kan inngi.

Slik fungerer de bibelske historier. De har alle et menneskelig og et teologisk budskap, om Gud og mennesket. Selv om dette ikke alltid er klart uttrykt, gis det en nøkkel til dem alle. David fikk den av Nathan; vi har bak oss en lang tradisjon som bygger på den visdom de er bærere av.

Kristendommen er en historisk religion. **APENBARING FORUTSETTER HISTORIE. DERFOR ER DEN BEST UTTRYKT I FORTELLINGER.** Det ord som utgår fra Guds munn taler historiens sprog.

Han har vist oss sine ansiktstrekk i Jesus fra Nasareth.

På engelsk skiller man mellom 'story' og 'history'. På norsk må vi nøye oss med ordet 'historie'. Dette er kanskje ikke bare en ulempe, for det avslører hvor intimt de to er forbundet. Historier («røverhistorier» eller «sanne historier») sier oss noe om historien på dens eget sprog. At rent litterære, oppdiktede historier også kan gjøre nytte for seg (og det er mange eksempler på det i Det Gamle så vel som i Det Nye Testamentet) avsvækker ikke fortellingens teologiske egenart og verdi. Myte, saga, legende og historie tjener alle det samme formål. Teologi betyr jo kun et ord (logos) om Gud (theos). — Historier søker å vise og fremstille, — å vinne den rette innsikt er lyttersens oppgave.

Fortellinger beveger oss.

«Dyp er tidens brønn, kanskje uen-

delig». Slik innleder Thomas Mann sin bibelske roman om Josef og hans brødre. Historiens sprog strekker seg bakover til den fjerne tidens morgen, men går også i dybden og lærer oss å

lese vårt eget livs historie og finne Gud i den.

Artikkelens annen del følger i neste nummer.

ELLERT DAHL O.P.:

NY VIN PÅ GAMLE SKINNSEKKER

Enda en katekisme for voksne! — Denne på engelsk, en mursten på ikke mindre enn 640 tykke sider. *The Teaching of Christ* er forfattet av en gruppe amerikanske teologer og kommer anbefalt av seks erkebiskoper; tydeligvis er den tenkt som en mer eller mindre offisiell lærebok i den katolske tro for det amerikanske publikum. I sin innledning definerer kardinal Wright bokens hensikt. Den skal først og fremst gi et *avbalansert* uttrykk for kirkens lære. Den skal helle hverken i progressiv eller i konservativ retning, den skal oppta Det annet Vatikankonsils nyvinninger samtidig som den gir uttrykk for kirkens tradisjon, den skal ikke gi etter for teologisk spekulasjon eller pedagogisk motetenkning, men bygge på kirkens faste trosarv. — En bok, med andre ord, som den katolske kristne kan kjenne seg igjen i, en bok som atter klart og tydelig forkynner kirkens tro.

Slike intensjoner kan vekke gjenklang også på vår grunn. Både *Den hollandske katekisme for voksne* og *En ny bog om troen* ga oss hver på sin måte en interessant og nyttig innføring i troen. Men vi savnet en ny «klassisk» fremstilling av hele det kunne ta opp tråden etter pater Lutz' store lærebøker fra tiden før konsilet.

Den nye amerikanske katekismen er klart og systematisk oppbygget etter en akse som fører fra kap. 1, *Menneskets håp*, og frem til kap. 32, *De siste ting*. Det er godt og vel et årskurs over den katolske tro. Hvert enkelt avsnitt gir en grei forklaring på ett vesentlig aspekt av kirkens liv og lære. Alt er med og alt er på plass. *Keine Experimente*. I motsetning til *Den hollandske katekisme* er boken både komplett, velavveid og systematisk, men også — det må bekjennes — mindre levende og mindre vel tilpasset folks anliggender. Fremstil-

lingen dokumenteres, av og til til overmål, med sitater fra Skrift og Tradisjon. Heri ligger en tydelig vilje til å unngå subjektive tolkninger og heller gi uttrykk for kirkens offisielle lære helt frem til Vatikanum II, som forøvrig siteres i rikelige utdrag.

Alt dette er verdifullt, men likevel melder motforestillingene seg etter en stund, spesielt med tanke på et norsk publikum som lever i en protestantisk omverden. Meningen har vært å gi en avbalansert fremstilling av den katolske tro, og akkurat hva dét innebærer vil naturligvis til en viss grad være avhengig av den enkeltes vurdering. Men ihvertfall for undertegnede fortøner det seg som om ønsket om å gi folk en sikker doktrinal veiledning som kan gi dem tilbake den tapte trygghetsfølelse, faktisk har ført til en bok som har temmelig klar konservativ slagside. Den er som en har prøvd å fylle ny

(forts. neste side)

BESTILLINGSSEDDEL

«St. Olav» bes sendt til

Navn

Adresse

6 måneder / 1 år.

Nytt abonnement / fornyelse.

Kr. 35,— / Kr. 70,— / Kr. 80,—(utlandet utenfor Skandinavia) følger vedlagt som sjekk / sendes postgirokonto 20 46 480.

Stryk det som ikke passer.

Sendes St. Olavs Bokhandel, Akersvn. 5, Oslo 1.

NY VIN...

(forts. fra forrige side)

vin i gamle skinnsekker og det skal ikke forundre en om de så sprekker og lekker både her og der. Tittelen er nok forandret fra *The Teaching of the Church* til *The Teaching of Christ*, men tonen er den samme gamle — dogmatisk, moraliserende og, tross de mange skriftsiter, preget mer av Lov enn av Evangelium. Det tales meget om den kristnes forpliktelser; selv troen omtales som en plikt (s. 294). Avsnittet om botens sakrament er for så vidt betegnende. Retningslinjene fra det nye botsritualet av 2. desember 1973 synes ikke å ha trengt særlig gjennom. Det sies lite om sakramentet som forsoning, meget om prestens rolle som dommer, nesten ingenting om de nye pastorale muligheter som åpnes for skriftesamtaler, og selv om det her ikke tales meget om «dødssynder», så gjør en det til gagns andre steder i boken. Vi får enda en gang servert botens klassiske inndelingsskjema i *contritio, confessio, satisfactio*.

Det er mange andre ting en stopper opp ved. F.eks. befestes kvinnens underdanighet i ekteskapet gjennom det kjente Paulussitat (s. 343), og vi får høre at hennes plass er i hjemmet. Barnas lydighetsplikt overfor foreldrene understrekes sterkt (s. 34). Sek-

sualsynder innbefattet onani defineres enda en gang som «dødssynder» som «utelukker fra Guds rike», dersom de skjer bevisst. *Humanae vitae* lære opprettholdes i sin fulle bredde (ss. 329—31). Det advares mot et felles skolesystem som utelukker foreldrenes frie valg av skoler (s. 342), dvs. i praksis valg av de private skoler. Kapittel 15 som handler om Marias «delaktighet i vår gjenløsning», hennes «åndelige moderverdighet» og hennes rolle som nådens formidler og forbeder, er et ømtålelig tema i protestantiske omgivelser. — Men dersom en kunne ha lyst til å nyansere tingene anderledes på disse og andre punkter, er det likevel alvorligere at bokens forfattere synes å holde fast ved teologiske standpunkter som ikke tar hensyn til de perspektiver Det annet Vatikankonsil og senere teologisk tenkning har åpnet. Det sies lite om kirken som Guds folk og adskillig om hierarkiets altoverveiende rolle i kirken. En understreker nokså bastant identiteten mellom Kristus og kirken (kap. 13), men sier lite om Den hellige ånd som kilde til kirken og den kristnes liv. Kristi kirke identifiseres kort og godt med den katolske kirke (s. 208, 247).

Likevel ville det være synd om en ble hengende ved slike innvendinger. Tvertom, bør en kunne benytte boken for det den kan gi, og det er adskillig. Mange kapitler er gode. Det gjelder

etter undertegnedes mening, avsnittene om Jesu mor (kap. 7), om bønne og liturgien, om eukaristien, om det kristne ekteskapet. Hele verket er preget av en redelig vilje til å forklare tingene og ikke skjule noe i kirkens lære som kan virke «upopulært». Boken er utstyrt med en fyldig bokliste og det er ekstraavsnitt om konsilene, bibelen og kirkefedrene, foruten et appendiks med kjente katolske bønner. Og siste, men ikke uvesentlige poeng: Boken er for sin størrelse, meget rimelig i pris.

The Teaching of Christ. A Catholic Catechism for Adults, Edited by Ronald Lawler, O.F.M.Cap., Donald W. Wuerl, Thomas Comerford Lawler, Veritas Publications, Prans-town House, Bootstown Av., Co. Dublin. Publ. by Our Sunday Visitor, Huntington, Indiana.

Nyheter

CAMARA INNBYR TIL FREDSKONFERANSE

En «Verdenskonferanse for fred» vil bli arrangert i India i 1979, opplyste den brasilianske erkebiskop Dom Helder Camara under en konferanse i Londonderry i Nord-Irland nylig.

På denne verdenskonferansen vil det blant annet bli tatt opp et forslag om å opprette en egen pressetjeneste for fredsarbeid. Deltakerne på konferansen vil også bli bedt om å utarbeide planer som kan støtte de forsøk som blir gjort av forskjellige regjeringer på å endre de sosiale forhold ved fredelige midler. FN vil bli bedt om å støtte disse planene.

— Fred uten rettferdighet er umulig, sa erkebiskop Camara, og han la til at urettferdigheten i dag rammer to tredjedeler av jordens befolkning, og at dette må få alle til å være på vakt mot «urettferdige strukturer».

Dr. Adam Curle, fredsforsker ved universitetet i Bradford, England, sa at fredskonferansen i India vil bli startsignalet for opprettelsen av et verdensomspennende nettverk av grupper som vil arbeide med å samle informasjon og data som skal brukes i en konsentrert, aktiv kampanje for fred.

(Kirkens Informasjonstjeneste).

SPØRRESPALTEN

Ved frater Kjell Arild Pollestad o. p.

KATOLSK PREST

Det eneste jeg vet om de katoske prester er at de ikke har lov til å gifte seg. Men hvordan kan f. eks. en ung nordmann bli katolsk prest? Hvilke studier må han gjennom, hva gjør han etter utdannelsen og hva tjener han. Takknemlig for svar.

Stud. philol.

Det er klart at i en kirke som finnes i alle land kan det umulig finnes noe ensartet opplegg for dem som ønsker å forberede seg til preste-tjeneste. Det er biskopene som er ansvarlige for prestenes utdanning, og denne varierer fra bispedømme til bispedømme, alt etter de lokale behov. Å bli prest er til syvende og sist å hjelpe biskopen i hans tjeneste for menighetene.

INTERVJU MED BISKOP GRAN

Men for at du skal få et mer konkret svar, har jeg oppsøkt vår biskop, John W. Gran, og intervjuet ham om hvordan man blir prest:

— Hvis en ung mann kommer til Dem, biskop, og uttrykker ønske om å bli prest, hva vil De da kreve av ham?

— For det første må han være katolikk. Hvis han er konvertitt, bør han helst ikke begynne sin presteutdanning før minst to år etter at han er blitt opptatt i Kirken. Denne tiden kan han for eksempel bruke til å forberede seg til et teologisk studium.

— Ser De noen mulighet for at man kan få en del av selve utdannelsen her hjemme, f. eks. ved Universitetets teologiske fakultet?

— Det er selvsagt en mulighet, men jeg vil ikke oppfordre til det. Det beste er nok at de vordende prester kommer ut til de større katolske læresteder, hvor de også får oppleve Kirken i en større sammenheng. Derimot

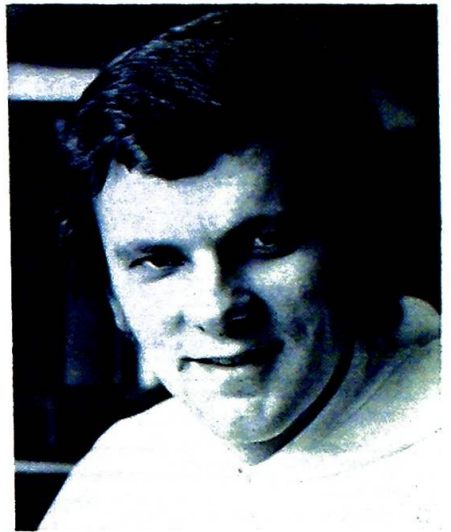
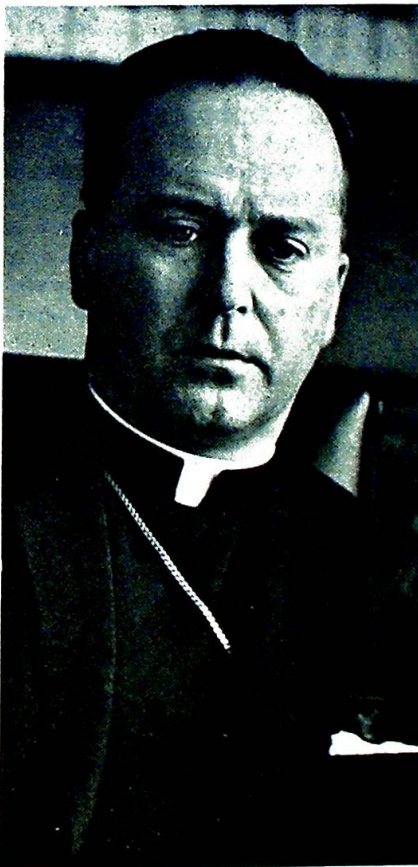
kan «ventetiden» før man får begynne sin presteutdanning med fordel brukes til teologiske studier her hjemme.

— Hvilke utenlandske læresteder er aktuelle?

— Studieoppleggene varierer meget ved de forskjellige læresteder, og vi må selvsagt i så stor utstrekning som mulig rette oss etter den enkelte kandidats forutsetninger og ønsker. Det vil blant annet avhenge av hvilken kulturkrets som interesserer ham, hvilke språk han kan. Det vesentlige er at den vordende prest får en solid filosofisk og teologisk utdanning.

— Hva skjer så når han er ferdig med sin utdanning?

— I løpet av studietiden vil han normalt bli viet til diakon. Men for dette skjer må han være «incardinert» av en biskop, dvs. at en biskop må godta ham som fremtidig prest i sitt

bispedømme. En forutsetning for diakonvielsen er også at han avlegger lydighetsløfte til biskopen og hans etterfølgere. Når han så er ferdig med sin utdanning, vender han tilbake til sitt bispedømme, hvor han blir presteviet og går inn i preste-tjeneste der hvor han trengs. Det normale er at han blir prest i en menighet.

— Er han bundet til å virke hele sitt liv i samme bispedømme?

— Nei, det er også en mulighet for at han kan bytte bispedømme, etter biskopenes overenskomst.

— Hvordan er prestenes materielle kår?

— I motsetning til de prester som er tilknyttet religiøse ordener avlegger menighetsprestene ikke noe fattigdomsløfte. Her i bispedømmet får presten gratis kost og losji, og i tillegg en netto lønn på ca. 900 kr. pr. måned.

— Tror De det blir mulig å preste-vie gifte menn med det første?

— Ikke i løpet av de første 5–10 år. Paven føler seg bundet av et vedtak på bispesynoden i 1971, hvor det var et overveldende flertall mot å vie gifte menn. Men det øves for tiden et sterkt press på Roma for å få dette forandret.

— Hva mener De selv?

— Jeg håper at man i nær fremtid kan ordinere gifte menn til prester i den katolske kirke.

— Er der et sterkere press for å få gifte prester enn kvinnelige prester?

— Utvilsomt.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i> Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lørd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
<i>St. Hallvard kirke, Fransiskanerne,</i> Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
<i>St. Dominikus kirke, Dominikanerne,</i> Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00 18.30	11.00 —
<i>Vår Frue Villas kapell, Montebello,</i> Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23,</i> tlf. 212355		9.00	11.00
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden,</i> tlf. 212587			10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	lørd.:	18.30	
	sønd.:	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Paul kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10	lørd.:	19.00	
	sønd.:	9.00 19.00	11.00
		10.00	
<i>Vår Frue Kirke, Helleveien</i>		19.00	
<i>Florida kapell</i>		19.00	
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		9.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvgt. 113, tlf. 23 751	lørd.:	18.00	
	sønd.:		11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haraldsgt. 21, tlf. 23 195			
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lørd.:	18.00	
	sønd.:		11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken,</i> Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lørd.:	18.00	
	sønd.:		10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30	10.45
		19.00	
<i>Eikeli kirke, Veståsen 20,</i> tlf. 24 25 69			9.30
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke,</i> Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.30	10.45
		9.30	
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949			11.00
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214		8.45	11.00
		19.00	—
		6.15	—
<i>St. Elisabeth hospital, Ila,</i> tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i> Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og</i> <i>St. Eystens sykehjem, Jernbanegt. 29</i>			11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Storgt. 94</i> Biskopen og prestegården, tlf. 3604		19.30	11.00
	<i>St. Elisabethsøstrene,</i> Mellomveien 47, tlf. 81 783		8.00
BODØ: <i>St. Eystens kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 81 487		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII)		19.00	11.00
	<i>St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)</i>		8.00
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken,</i> Håreksgt. 82			18.30
SELFORS: <i>Vår Frelser kirke,</i> Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			11.00

Av pressen

47 JESUITTER TRUES PÅ LIVET

Kommentar af Halldór Sigurdsson

I den centralamerikanske stat El Salvador («Frelseren»), hvis hovedstad hedder San Salvador («Den Hellige Frelser»), oplever man i denne tid et markant eksempel på sammenstødet mellem stat og kirke. I alt 47 præster, alle medlemmer af Jesuitter-Ordenen, er blevet stillet over for et ultimatum: Enten forlader de godvilligt El Salvador og bliver landflygtige, og det skal ske inden onsdag den 20. juli, eller de bliver dræbt.

Ordren er udsendt af De Hvide Krigeres Forbund, *la Unión Guerrillera Blanca*. Det er en højre-ekstremistisk bevægelse, der i nogen tid har terroriseret landet. Dens medlemmer bruger den samme type våben og ammunition som regeringsstyrkerne. Ingen er i tvivl om, hvem der står bag.

Liste over ofrene

Er det en tom trussel? Så hør her: I løbet af fire måneder er to præster blevet myrdet, to arresteret og 15 udvist, flere af dem efter at være udsat for mishandling. Tre er flygtet fra landet, mens yderligere tre er blevet mishandlet eller truet på livet.

Denne liste over 25 navngivne personer blev den 11. juni offentliggjort af hovedstadens ærkebispesæde som helsidens annonce i et par af landets vigtigste dagblade. I indledningen stod citatet: »Således som de har forfulgt Mig således vil de forfølge Jer« (Johannes-evangeliet 15:20), og annoncen sluttede, efter også at have nævnt en række bombeattentater mod kirken og dens klostre: »Dødsrigets porte skal ikke få magt over min kirke« (Matthæus 16:18).

Udviklingen henimod truslen om at dræbe 47 jesuitterpræster blev udsendt af De Hvide Krigeres Forbund mærket »Krigsbulletin nr.

6«. Den bar titlen »Udvisningsordre« og henviste til dem som agenter for den »internationale kommunisme«. »Vor kamp er ikke imod Kirken, men mod jesuitisk terrorisme«, hed det. Og: »Alle jesuitter, som forbliver i landet, vil blive mødt med øjeblikkelig og systematisk henrettelse«, erklærede Krigsbulletin nr. 6.

De 14 familier

Der har været en stadig forværring i forholdet mellem den katolske kirke og statsmagten i en række latinamerikanske lande i de senere år. I nogle af verdensdelens nationer udgør kirken nu den sidste bastion for organiseret opposition mod styret, som vedvarende lader hånt om menneskerettighederne. Det gælder Paraguay, Brasilien, Bolivia og Chile. Men intet steds er kirken udsat for et så direkte og voldeligt angreb som i El Salvador — dette gældende ikke blot Latinamerika, men hvor som helst på kloden.

El Salvador er en af de centralamerikanske republikker. Men det er ikke nogen banan-republik — i hvert fald er det ikke bananer, men kaffe, landet lever af, og som med de store prisstigninger har givet uhyre indtægter til nationens overklasse, de såkaldte »14 familier«.

Socialt engageret

Det kan undre, at den regerende herskerklikes vrede især er rettet mod jesuitterne. Jesuitterordenen har en dårlig klang ikke mindst i protestantiske lande på grund af jesuitternes historiske rolle som romerkirkens spydspidser i bekæmpelsen af reformatoriske rørelser i tidligere århundreder, da Inkvisitionen spredte rædsel i lande, som forblev inden for Roms magtområde.

Forholdet er et helt andet i dag. Ikke mindst i Latinamerika er jesuitterne blevet bærere af et socialt engagement, som går på tværs af den historiske tradition for, at kirken blot er et reaktionært redskab for statsmagten. Nogle af de mest lærde og klartskuede sociologiske kendere af landenes forhold er i dag jesuitter, mange af dem med opindelse i Europa.

Men jesuitterne er blot nogle af kirkens folk, som har taget stilling. Sytten af de 25 præster

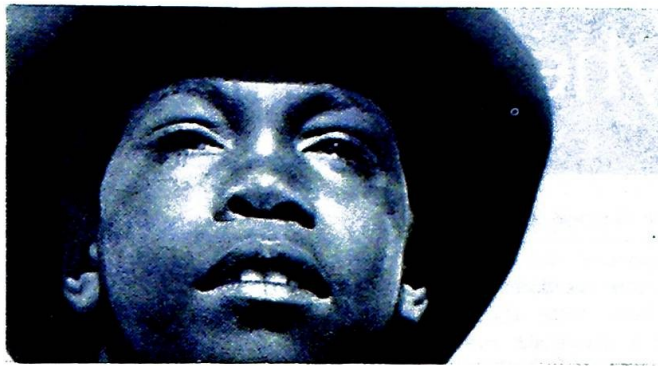
nævnt i den før nævnte liste er ikke jesuitter, men er sognepræster, kapellaner, eller de tilhører andre ordener end Jesuitternes. Sognepræsten Alfonso Navarro blev dræbt ved at en gruppe ukendte mænd brød ind og nedskød ham med maskinpistolsalver, mens han sad og læste sin avis. En 15-årig dreng tilfældigt på besøg blev skudt flere gange i ansigtet. Den anden præst, Rutilio Grande, blev mejet ned i et baghold på vej til gudstjeneste sammen med to venner 60 kilometer nord for hovedstaden. Det er en egn, hvor der har været flere sammenstød som følge af landets største problem, jordspørgsmålet. Begge præster var kendt for deres venstreorienterede synspunkter.

Hvad siger Rom

Men hvad siger Romerkirkens ledelse til denne krise?

Jeg har talt med ledelsen af Jesuitter-Ordenen i Rom. Det skete i et interview med Fader Vincent O'Keefe, Ordenens næstkommanderende, og som sådan talsmand for denne, i jesuittergeneralen Pedro Arrupe's fravær. Jeg spurgte ham, om dette var den alvorligste krise mellem stat og kirke i nyeste tid. Han svarede:

»Dette er et alvorligt sammenstød, for det er ikke blot mellem Jesuitter-Ordenen og en gruppe mennesker eller endog en regering, siger O'Keefe. Der er nemlig

tale om en regering, som for alvor angriber Kirken. Hvad præsterne (i El Salvador) forsøger at gøre, er at udføre kirkens programmer både med hensyn til at virke for troen og fremme retfærdighed. Og med retfærdighed menes ordentlige leveforhold, gode sundhedsforhold, tilstrækkelige boliger, en mulighed for skoleuddannelse, og en rimelig fordeling af jord og andre goder. Det er dette, ikke blot jesuitterne er gået ind for.

»Jeg ved ikke om De i San Salvador så en løbeseddel, som blev uddelt alle vegne. Den lød nogenlunde sådan: »Vær patriotisk, Drøb en præst!«

O'Keefe siger at »regeringen burde være i stand til at kontrollere højre-terroristerne«. Med hensyn til de 47 truede jesuitter siger han: »Vi ønsker, at de skal forblive i El Salvador. Hvis de

tvinges til at forlade landet, er der tale om en uret, og det vil av Vatikanet blive bedømt som sådan.«

(KRISTELIGT DAGBLAD - København.)

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke		
Bispegården	}	Arendal
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Hammerfest
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Hønefoss
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Tromsø
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Trondheim
St. Mikals prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Tønsberg
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs Kirke	}	
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik	}	

Ved bestilling av olje:
Oslo 19 12 00 - Service 19 12 20

Nyheter

KOMMISJONEN FOR RETTFERDIGHET OG FRED OM HAVRETEN

Den pavelige kommisjon for Rettferdighet og fred har utsendt en tekst om havretten, som i sin engelske utgave har tittelen «The Universal Purpose of Created Things», — «De skapte tings universelle formål». Teksten handler om eiendomsretten til havets rikdommer, og i stedet for prinsippet «Havets rikdommer er felles» eller prinsippet «havet deles i nasjonale soner», foreslås som overordnet prinsipp «de skapte tings universelle formål», som vil nyansere begge de førstnevnte.

Dette prinsippet tar form av en komplementær rett som representeres av forskjellige slag særeiendom og felles

eiendomsrett; hver kan ha en stor variasjon former; hver er underlagt prinsippet om de skapte tings universelle hensikt; ingen av dem skal simpelthen forsvinne: inndelingen av goder mellom det ene og det annet eierforhold er ikke fastlagt på urørlig vis, men trenger å bli revidert regelmessig i lys av foranderlige omstendigheter, både på nasjonalt nivå og på verdens nivå.

Teksten avsluttes slik: (Kirkens forsvaret for den private eiendomsrett) har ført til at Kirkens lære «av noen i god tro, men uopplyst, av andre uten god tro, er blitt, og blir, brukt til å forsvare det nåværende eiendomsforhold som «naturlig» i betydningen «permanent og ukrenkelig». I virkeligheten innebærer kirkens lære om eiendom, nødvendigheten av stadig på nytt å undersøke de eksisterende eiendomsforhold, ved demokratiske fremgangsmåter, og å tilpasse dem til den menneskelige og sosiale hensikt som de skal tjene. Således er det

(Forts. neste side)

Nyheter

(forts. fra forrige side)

virkelige spørsmål det følgende: Tillater det nåværende eiendomsforhold, og den utvikling som dette gjennomgår, alle mennesker å utøve sin «naturlige» (og for alle gyldige) rett til å ha en viss myndighet over ting, en myndighet som må utøves i ansvarlig frihet? Eller fører de eksisterende eiendomsforhold og deres indre logikk til at majoriteten utelukkes fra denne rett? Og fører de ikke, ved ytterligere urett, til at ikke bare ansvaret for eiendom, men også all sosial og politisk makt blir samlet i en minoritets hender?

På havrettskonferansen som foregår nå, må vi passe oss så vi ikke gjør en «naturlig» rettighet ut av noe som kanskje bare er en praktisk, historisk, tilfeldig og reviderbar måte å behandle en gitt situasjon på. Således er «prinsippet» om eiendomsrett til hav som støter opp til ens land nyttig, men ikke absolutt. Det er basert på en *de facto* geografisk situasjon, men ikke på etiske premisser.

Hvilke beslutninger man måtte komme frem til på konferansen, eller måtte bli overlatt til de forskjellige staters valg, vil inndelingen av havet som blir resultatet være underlagt ny utvikling, ledet av det mer fundamentale prinsipp som er de skapte tings universelle formål. Dette prinsippet styrer forvaltningen av de deler som er overlatt til individuelle stater, såvel som den del som er overlatt til menneskeheten som helhet, liksom det styrer balansen mellom de to og den endelige tolkning av dem.

GIFTE PRESTER

Et visst press for et gift presteskap i den vestlige katolske kirke øves ved ordinasjon av pater Romanus Russo, tidligere katolikk av latinsk ritus og jesuitter-student, til Melkitisk prest i Montreal, Canada. Russo, som er gift og har to sønner, ble ordinert av Patriark Maximos V. Hakim, leder for verdens én million melkiter. I Midt-Østen er to gifte melkiter ordinert til tjeneste i USA: pater Philip Khairallah i Cleveland og Robert Kirby ved Notre Dame-universitetet.

Roma, som vil avvepne denne trussel mot sølibat-tradisjonen i den vestlige kirke, har stemplet Russo's ordinasjon som illegal (skjønt gyldig), og har kalt Maximos V til Roma for å forklare seg.

BERGEN	
1/8 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel	
Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482	
BERGEN	
HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, TV-, Radio- og Utstyrsforretning TORNØEGARDEN - BERGEN	K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk Tlf. 99 016 Bergen Solheimgt. 25
ERLING KRAGE A/S PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»	

<small>FORSIKRINGSAKTIESELSKAPET</small> VESTA	 <small>LIVSFORSIKRINGSSELSKAPET</small> HYGEA
MED TANKE PÅ FREMTIDEN	

 Eches Færrehandel
NYGARDSGT. 19

DRAMMEN
GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen
--

De orientalske riter, som omfatter den melkitiske, har tradisjonelt et gift presteskap. Det finnes imidlertid et 100-år gammelt forbud fra Vatikanet mot å anvende denne tradisjonen utenfor patriarkatets opprinnelige territorium.

Det melkitiske bispedømmet Newton, Massachussetts, bestrider dette forbudet ved å forsvare ordinasjonen av Russo:

«Det annet Vatikan-konsil fastslår i sitt dekret om de orientalske kirker, at alle kristne av orientalsk ritus skal vite at de kan og bør bevare sin orientalske ritus og sin nedarvede livsførsel. Hvis de er gått tapt på grunn av omstendighetene, må de streve etter å vende tilbake til sine gamle skikker.» . . .

«Ordinasjonen av Romanus Russo, gift og med to barn, av patriark Maximos V Hakim, er i overensstemmelse

med dette. Vatikan II anerkjenner patriarken som denne tradisjonenes vokter og leder for denne ritus i hele verden. Ved å ordinere en gift mann, har han bare tolket denne tradisjonen som er egen for de orientalske kirker og som skriver seg fra apostolisk tid. Vatikan II sanksjonerte ved sin konsilerklæring likeverdet mellom praksis i den orientalske og den vestlige kirke.»

(Commonweal.)

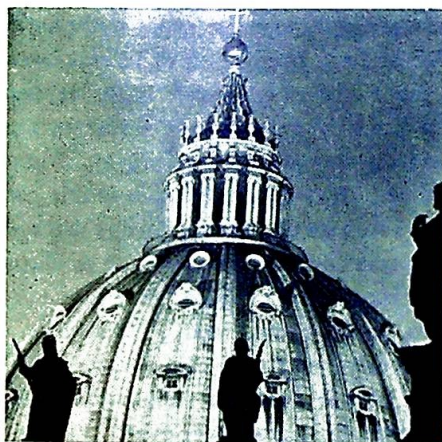
SYNODEN

Den fjerde ordinære bispesynode (en ekstraordinær ble innkalt i 1969) åpner i Roma 30. september og vil fortsette ut oktober. De 212 deltagere, vil omfatte 150 representanter for nasjonale bispekonferanser, 14 fra orientalske kirker i kommunion med Roma, 18 fra forskjellige romerske kongregasjoner og 10 ordensgeneraler, pluss ca. 20 personer utnevnt av paven, som har anledning til å utpeke opp til 15 % av det totale deltagerantall, personer hvis ekspertise kunne utgjøre et verdifullt bidrag til synoden.

Forberedelsen av synoden, som har som tema «Katekese i vår tid, med særlig henblikk på kristendomsundervisning for barn og ungdom», har pågått de siste to år, under ledelse av et permanent sekretariat bestående av 15 biskoper valgt til dette ved 1974-synoden.

Nesten alle som var til stede ved 1967-synoden var også til stede ved Vatikan II, mens mellom 70 og 75 prosent av deltagerne i år ikke var til stede ved konsilet.

(The Tablet)

KARDINAL PELLEGRINO TREKKER SEG TILBAKE

Paven har akseptert Torino's Kardinal Michele Pellegrinos avskjedssøknad. Pellegrino, som trekker seg tilbake av helbredsgrunner, regnes som leder for de progressive innen den italienske bispekonferanse. Han er kjent for sin enkelhet og for sitt arbeid for bil-fabrikkarbeiderne i Torino. Han er blant de italienske biskopene som har talt for en forsiktig dialog med Italias kommunister, og for samarbeid med dem om sosiale prosjekter.

(Catholic Herald.)

LEFEBVRE I LATIN-AMERIKA

I juli besøkte Mgr. Lefebvre Colombia, Chile og Argentina, etter å være nektet visum til Mexico. Skjønt biskopene i

OSLO

Galligani

Gaver, Pryd- og brukskunst
Med tre forretninger i sentrum.
Vika Terrassen — Stortingsgt. 22 — N. Slottsgt. 25

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Filser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlervarer
Kjøkkenutstyr

THIS & CO. A

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladsvel 23, Grefsen
Tif. 21 18 32

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tif. 20 79 06 - 20 79 05

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon (02) 33 36 24 Telegr. adr.:
33 55 25 Rustfriknut

ANGLIKANSK-ORTODOKS SAMTALE HINDRES AV KVINNEORDINASJON

Den doktrinale samtale mellom den anglikanske og den ortodokse kirke i Cambridge i juli, gjorde nok en gang tydelig hvilken spenning spørsmålet om ordinasjon av kvinner har forårsaket i forholdet mellom de to kirker. De ortodokse ser spørsmålet som en større trussel enn *filioque*-klausulen i trosbekjennelsen, som tidligere har satt forholdet mellom de to kirker i fare. Den ortodokse ordstyrer for konferansen, erkebiskop Athenagoras sa til *Church Times*: «Hvis Lambeth-konferansen går med på ordinasjon av kvinner, vil 95 % av de ortodokse delegatene si til sine kirker: «Hva er vitsen med å fortsette samtalen?» Biskop Runsie av St Albans, den anglikanske med-ordfører, som insisterer på at det finnes tilstrekkelig felles grunn til å fortsette samtalen, bemerket: «Det er alltid en fare for å komme ut av kurs ved å bli bedt om å avgjøre vanskelige spørsmål øyeblikkelig.»

(The Tablet)

disse landene advarte de troende mot å delta i gudstjenester ledet av Erkebiskopen som er suspendert *a divinis*, og skjønt selv de mest anti-kommunistiske blant dem, som trekker Vatikanets «Ostpolitikk» i tvil, og er skeptiske til den vekten som legges på samfunnsspørsmål etter Vatikan II, uttrykte smerte over hans opposisjon mot paven, fortsatte han å feire messe og holde pressekonferanser. I Chile uttalte han at hans strid med Vatikanet «var mer politisk enn religiøs», og han angrep Kirkens understrekning av menneskerettighetene, slik som den franske revolusjon fremstilte dem. Kirkens prinsipper har alltid vært grunnlagt på De ti bud, ikke på menneskerettighetene.»

(The Tablet)

film:

JAMES BOND — TREKKOPP- DUKKE FOR GUTTER

Bøkene og filmene om agent 007, James Bond, holder vel på å blekne nå, selv i Storbritannia hvor fenomenet Bond for noen år siden ble tatt så alvorlig at det ble skrevet artikler om ham i seriøse tidsskrifter. Med «Spionen som elsket meg» er det foreløbig satt punktum, og vi har anledning til å reflektere over hva som gjør denne skikkelsen så enestående.

Som et utgangspunkt kan vi fastslå at Roger Moore i hovedrollen gjør det lettere å vurdere Bond helt kjølig. Moore er ikke belastet med selv det minste skuespillertalent, han ter seg med sine to eller tre forskjellige ansiktsuttrykk nøyaktig som en trekkoppdukke og vi blir ikke forstyrret av vrangforestillinger om at vi har med et levende menneske å gjøre. De kvinnelige hovedpersonene, som vi ser svært meget av, er også helt unen-

neskeliggjort, og skurkene er så utelukkende skurker at det ikke gjør noe særlig inntrykk når de blir skutt, druknet, slått ihjel eller brent opp — det er nå engang tinnsoldaters kranke skjebne.

Men altså Bond — denne agenten med de to nuller foran sitt nummer som viser at han har fullmakt til å drepe. Han er britisk, men ikke noen ideologisk patriot. Motstanderne er som regel russere fordi de da kan ha aksent og se sibirisk onde ut, men for Bond er den kalde krigen ikke noe ideologisk spørsmål. Hans forhold til sine overordnede er den uskikkelige guttens: han gjør langt på vei som han vil. Hans forhold til kvinner er legio. Bond er i virkeligheten det helt uavhengige menneske. Bond uten bånd så å si. Hans spesielle talent for å overleve gir ham økonomisk sikkerhet og ubegrenset representasjonskonto. Han kan rekvirere alt fra et dusin helikoptre til spesialbygde biler med innebygde mitraljøser. Han har ingen forpliktelser for andre enn seg selv. Han er nødvendig for sitt lands etterretningsvesen på grunn av raskhet med revolveren og ekspertise i karate, men han er ingen under-

ordnet i virkelig forstand. Han representerer drømmen om den totale frihet ikke bare fra alle savn, men også fra alt ansvar og alle hensyn. Han er den ensomme superulv, en Jonas Fjeld i smoking og jetfly. Han er gutten med ubegrenset adgang til å forsyne seg fra leketøybutikkens utstillingsvindu.

Neppe noen farlig drøm, hvis den innskrenkes til et par timer på kino en gang iblant — men det sier noe om vårt moderne samfunn at en slik pubertetsdrøm appellerer til så mange mennesker. Og det sier noe om vår underholdningsindustri at den kan investere millioner og atter millioner i filmer hvor poenget er at biler kjøres i filler, fly eksploderer, båter senkes og store bygninger går i luften. Og endelig sier det noe om vår egen innstilling til den teknikk som omgir oss at vi med ganske særlig fornøyelse ser på disse ødeleggelsene. Det er en slags befrielse når en supertanker går dukken, mens Bond, med en blondine i armene og en flaske champagne i hånden kryper frem av eksplosjonen og ganske smilende overlever. For en trekkoppdukke kan ikke dø.

Per Bang.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: f. Arne Fjeld (ansv.) og Marianne Gunnarsjaa

Faste medarbeidere: f. Kjell Arild Pollestad, Per Bang

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 70 pr. år.

Kr. 35 1/2 år. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 80.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro: 20 46 480